

ПРАБЪЛГАРИТЕ – МОСТ ЗА РАЗПРОСТРАНЕНИЕ КЪМ ЗАПАДА НА КУЛТУРНИТЕ ПОСТИЖЕНИЯ НА НАРОДИТЕ ОТ ИЗТОКА

Разпространените към Запада от прабългарите културни постижения на народите от Изтока са от областта на социално-политическата организация, етногенезиса, антропологията, материалната и духовната култура.

1. Специфично-характерна държавност

Прониквайки на запад прабългарите създават редица държави, които по същество са полиетнически военно-племенни конфедерации с доминантно-водещо ядро от група прабългарски племена, ханът на най-многобройното и силното от които е и държавен глава или император, и с относително-условна централизация, при която властта на племенните вождове и старейшини по места е автономна до известна степен спрямо централната власт и които вождове и старейшини същевременно са членове на съвета, председател на който е ханът император в качеството си на държавен глава.

Именно поради това може да се каже, че в Европа прабългарите донасят и реализират на практика първите европейски съединени щати с многонационален парламент.

2. Нов обществен строй за европейските народи

Изтласквайки източните и западните римляни зад Балкана и Среден Дунав, прабългарите подкопават политико-икономическата мощ на Римската Империя, а чрез Първата Велика Битка на Народите през 451 г. и последвалия я военен поход на

територията на Италия, по време на който те превземат и разрушават около 20 крепости, прабългарите и техните съюзници я обезкървяват и съкрушават и нейната военна мощ, в резултат на което след не особено продължително време Рим пада и на мястото на робовладелския строй се установява новият, феодалният строй в историята на всемирното човечество, именно поради което може да се приеме, че прабългарите донасят на европейските народи и нов, по-прогресивен обществен строй.

3. Участие в етногенезиса на редица европейски народи

В различна степен и с различен относителен дял прабългарите вземат участие в етногенезиса на башкирите, казанските татари - с чувствително висок относителен дял; на тюркмените, азербайджанците, гагаузите, турците, балкарците, осетините, арменците, на по-голямата част от кавказските народи и на приуралските угрофински народи; на русите, украинците – със сравнително голям относителен дял поради черните, но всъщност северните болгари; на белорусите, поляците, чехите, сърбите, хърватите, румънците – със сравнително висок относителен дял по линия на шкеите; на унгарците - с изключително висок относителен дял главно поради оногурския род на княз Арпад и секелите; на италианците, немците - по линия на баварците; на норвежците, шведите и даже ирландците, които се формират като народност на основата на германски племена, инкорпорирали прабългарски етнически групи по време и непосредствено след Западнохунската Империя на хан Атила/Авитохол.

Специално при русите, след татаро-монголското нашествие и гибел на Волжка България много от прабългарските князе и боляри, приемайки Свето Кръщение, преминават на служба при руските царе и императори, така че прабългари по произход са немалко от по-късните руски сановници, пълководци, интелектуалци, артисти и даже като че ли и цар Борис Годунов.

4. Нов за Европа расово-антропологичен тип

Типичният расово-антропологичен вид при прабългарите е европеидният с повече или по-малко изразени монголоидни черти, но те пренасят на запад и расово-антропологичния тип на тураноида, който през Ранното Средновековие е типичен за оногурите, а понастоящем се наблюдава сравнително често при българите и при унгарците. Този расово-антропологичен тип започва да се формира още по средата на II хил. в Минусинската Котловина при смесването на индоиранците андроновци с българите афанасиевци, като окончателно се доизгражда около началото на Новата Ера в Средна Азия след смесването на придошлите прабългарски племена и местните ирански типове.

Тураноид между прочем е и хан Омуртаг, изображението на когото е на Кана № 2 от Златното Съкровище от Наги Сент-Миклош.

5. Редица елементи от материалната култура

Строителство и архитектура: Прабългарските светилища в Плиска, Преслав и Мадара имат своите прототипи в Средна Азия в лицето на кушано-персийските храмове (by B. BRENTJES).

По времето на цар Симеон прабългарите изграждат дворцовия комплекс във Велики Преслав, който няма аналог в Европа и с някои свои елементи, като например

наличието на цитадела, е продължение на строително-архитектурната традиция от Предна и Средна Азия.

Прабългарите от Източна Европа, в това число и волжските българи, основават и изграждат до определен етап редица сега големи руски градове като Киев, Казан, Новгород, Владимир и най-вече единия от съвременните мегаполиси на Света - Москва, с неговия знаменит площад Арбат, наречен така по името на българския воевода от началото на XII в. княз Арпад.

Железарство: Прабългарите донасят на европейците извитата стоманена сабя, технологията за производството на която те откриват и усвояват още преди контактите си с китайците, които наистина през Късната Античност познават многопластовото изковане на разсичащи оръжия, но доколкото прабългарите още в прародината си Минусинската Котловина през III-II хил. пр.н.е. овладяват металообработването и благодарение на това жънат с бронзови сърпове, то трябва да се допусне, че китайците възприемат тази технология от прабългарите, заедно с редица други още нововъведения за тях специално във военната област.

От края на IV в. сабята като нов вид разсичащо оръжие започва да се заимства от съседите на прабългарите в рамките на Западнохунската Империя, докато преминава у всички племена, на основата на които се изграждат по-късните западноевропейски народности, именно поради което и в езиците на почти западноевропейски народи се заема и среща и съответната прабългарска дума наименование на това страшно за времето си и за самите европейци оръжие.

По онова време сабята наистина е страшно оръжие и технологията на нейното производство, закаляване и заточване се знае само от прабългарите, видно от носещите се легенди, че хуните закаляват сабите си, като хвърлят в огъня млади жени в напреднала бременност и когато те се изпекат до определена степен, разпарят коремите им и закаляват сабите си в нагорещените тела на неродените им деца.

Златарство: Изключително високо ниво на развитие при прабългарите достига златарството, достатъчно показателен пример за което са Блюдото за хранене на хан Денгиз, Блюдото за хранене на хан Аспарух и Златната кана на хан Омуртаг, като последните произведения на това златарство в лицето на Златното съкровище от Наги Сент-Миклош като цяло по художествена стойност се нареждат на второ място след Златото на Фараоните и преди световно прочутото Скитско злато на Ермитажа.

Добив на сол: През Ранното Средновековие северните владения на прабългарите имат или крият извънредно големи богатства, най-ценни сред които са солните области на Седмоградско, около р. Марош, благодарение на които българите се издигат и застават на нивото на съществено-доминиращ фактор в цялостния обществено-политически живот и дейност на цяла Европа.

Свидетелство и доказателство за това е например отправеното през 892 г., чрез нарочен посланик, от краля на Франция, Арнолф до българския цар Владимир-Расате, искане българите да не продават повече сол на моравците (*Histoire de la Transylvanie*), да не говорим за факта, че външнополитическите отношения между българската империя

и маджарската държава чак до 20-те години на XI в. преминават главно под знака на солта.

Грънчарство: Прабългарите донасят на Балканите грънчарското колело, като специално при грънчарството те достигат и определена степен на специализация един да изработва съдовете, а друг да им нанася глечта, глазура и да ги рисува, доказателство за което са и двете отделни думи в старобългарския език - **зъдчи** "майстор на глината, глинар" и **шарчи** "майстор на глазура, гледжар".

Коренът на втората дума **шар** "глеч, глазура" е китайска заемка в прабългарския език, от което следва, че мигрирайки през един период от 3-4 века покрай китайските граници, прабългарите не само воюват с китайците и ги принуждават да си издигнат небезизвестната стена, но и живеят в мир с тях и така осъществяват сравнително разнообразен културен обмен.

Военно дело: Прабългарите донасят на европейските народи тежката кавалерия с нейната нова бойна тактика, пластинчатия лък, извитата сабя, твърдото седло, стремето и талигата, които европейците възприемат и въвеждат в своите армии, докато специално римляните и византийците реорганизируют войската си и въвеждат тежката кавалерия като нов вид въоръжени сили.

Прабългарите савири от първата половина на V в. в състава на войската на хан Авитохол/Атила изумяват византийците с уникалната си и непозната за тях крепостно-обсадна техника и технология, благодарение на което южно от Дунав остава непревзета само една-единствена крепост.

Прабългарите донасят в Европа сасанидо-персийската ризница, която е по-различна от съществуващите по това време римски ризници, и такава носи хан Омуртаг на портрета си от Златното съкровище от Наги Сент-Миклош.

Скотовъдство: Прабългарите имат определени успехи в селекцията на коня, и свидетелство за това е не само добре известният от древнокитайските хроники факт, че първият голям прабългарски вожд и ръководител, императорът хан Багатур/Маотун има във войската си цели полкове, които яздят коне само от един цвят – черни, бели, червеникави и др., но също така и това, че те селектират особена порода бойни коне, които доставят на китайците за нуждите на тяхната войска, защото техните са ниски и слаби.

Храни и хранене: Прабългарите откриват консервирането на месото под седлата, а определено високо ниво на развитие при тях бележи и млекопреработването, краен продукт от което са киселото мляко, сиренето и кравето масло.

Облекло: Мъжките гащи и подвесният колан са донесени в Европа от прабългарите от Западнохунската Империя, които са тяхно изобретение още през най-дълбока древност. Мъжките гащи между впрочем много преди това те предават и на китайците, които почувстват нужда от тях, когато реорганизируют войската си и въвеждат конница по прабългарски образец.

След IV в. подвесният колан получава достатъчно широко разпространение по територията на Европа и се заимства във византийската армия, като има запазен папирус от Фаюмския Оазис от началото на VII в. с разписка от византийски

военачалник за получаването на партида "български колани". Впоследствие изглежда отношението към тези колани се променя, защото в "Тактика" от Псевдо-Маврикий (VI-VII в.) се забранява на византийските войници да носят "български колани и плащове".

6. Съществено-значими елементи от духовната култура

Книга и буква: Прабългарите пренасят от изток на запад и по специално от китайците, културологически изключително значимите и показателни предмет, понятие и дума за книга и буква, които те предават освен на унгарците, още и на всички славянски народи, в това число и на русите, от които тези предмети, понятия и думи се предават впоследствие и на изключително голям брой племена и народи от Карпатите и Балтийско море чак до бреговете на Тихия океан.

Наука в смисъл на предмет на науката: Прабългарите като народ и култура са предмет на науката Прабългаристика, която към настоящия момент е световна наука и нейните по-обща или по-частни проблеми се разработват от учени от целия свят.

Под името **хунну** българите се споменават в древнокитайска хроника, като появили се за първи път от север около 1 700 г. пр.н.е. и оттогава досега няма китайски, римски или византийски летописец, който да не е написал или съобщил нещо за тях.

Фолклор и Епос: В рамките на Западнохунската империя германските родове и племена се намират в най-тясно сътрудничество и взаимодействие до степен на симбиоза с прабългарските родове и племена; техните вождове и старейшини са членове на Императорския Съвет на хан Атила и дори някои от вождовете на готите са лични приятели на "щедрия и великодушен Атила", какъвто той е в започналите да се пеят още тогава и лично пред него германски епическо-геройски песни. Безброй са народните песни и предания за Атила сред европейските народи, а скандинавските народи имат цели саги, където хан Атила е главен или един от главните герои. Именно затова не само германците, но много по-често и унгарците кръщават децата си с неговото име.

Изкуства: В Европа хан Атила започват да го рисуват още приживе, но дори и в наше време за него продължават да се носят, слагат и пеят песни, поеми и даже опери и филми. Друг прабългарски персонаж в изкуствата е прабългарската принцеса Турандот от едноименната опера на Пучини.